

ІННОВАЦІЙНА МОДЕЛЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В СУЧАСНИХ УМОВАХ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

ННППФВК ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, м. Вінниця

Анотація. В статті представлена інноваційна модель керівника закладу освіти, що використовується у підготовці фахівців магістерського рівня вищої освіти галузі знань: 07 Управління та адміністрування; 073 Менеджмент. Управління освітнім закладом (за типом). Підкреслено важливість врахування сучасних освітніх тенденцій і змін. Охарактеризовано мотиваційно-цільовий, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінювальний компоненти підготовки випускників магістерської програми до педагогічної управлінської діяльності. Наголошується на модернізації змісту, форм і методів у формуванні керівника нового типу.

Ключові слова: інноваційна модель керівника закладу освіти, підготовка майбутнього керівника, мотиваційно-цільовий, когнітивний, операційно-діяльнісний, рефлексивно-оцінювальний компоненти, магістерська програма, менеджмент, реформування освіти .

Abstract. The article presents the innovative model of the head of the educational institution used in the training of Master Degree students in the field of knowledge: 07 Management and Administration; 073 Management. Educational Establishment management (by type). The importance of content, forms and methods of management modernization in the process of a new type of a manager's formation is emphasized. The motivational-target, cognitive, operational-activity, reflexivity-evaluation components of preparation of graduates of the master's program for pedagogical management activity are characterized. It is emphasized on the modernization of content, forms and methods in the formation of a new type of manager

Keywords: innovative model of the head of the institution of education, preparation of the future leader, motivation-target, cognitive, operational-activity, reflexivity-evaluation components, master's program, management, reforming of education.

За своїм змістом, формами і методами освіта не є незмінним феноменом. Вона постійно враховує перспективи розвитку людства, реагує на суспільні реалії. А це зумовлює відповідну підготовку майбутніх керівників освітніми закладами, розробку інноваційної моделі фахівця..

Завдання сучасної освіти – готувати людей з новими ціннісними орієнтирами, активною громадянською позицією, давати такі знання та навички, які дозволили б їм адаптуватися до швидкоплинного часу і змін, бути конкурентоздатними на ринку праці.

Зовнішні та внутрішні чинники спонукають керівників, учителів до здійснення системних і якісних змін в освітньому та управлінському процесах. А це спонукає до пошуку інновацій. Нові умови, в яких функціонують навчальні заклади України, вимагають сучасних підходів до організації їх діяльності, більш ефективного й гнучкого управління, професійного й швидкого реагування на проблеми та відкриття нових перспектив. Актуальною стає потреба змінювати застарілі управлінські підходи в галузі освіти. Сучасний керівник освітнього закладу повинен навчитися сучасним механізмам управління і завдяки цьому підвищувати ефективність роботи.

Процеси демократизації суспільного життя, що охопили весь пострадянський простір після 1991 р., суттєво вплинули і на розвиток освітянської сфери, зокрема спонукали подальші наукові пошуки в теорії управління освітою (Васильєв В., Ващенко Л., Даниленко Л., Дарманський М., Дмитренко Г., Єльнікова Г., Жерносек І., Зайченко О., Калініна Л., Капто Г., Капустін М., Касьянова О., Конаржевський Ю., Коротков Е., Лазарев В., Луговий В., Лукіна Т., Майоров О., Мармаза О., Маслова Н., Поташник М., Шамова Т.). На початок 1990-х рр. теоретичні розробки в галузі управління освітою відставали від аналогічних процесів у розвинених країнах світу, що було обумовлено ціленаправленою ідеологізацією діяльності системи освіти в радянські часи і акцентуванням уваги на розвитку школознавства, яке віддавало перевагу реалізації функцій організації і контролю, а також практичній складовій діяльності закладів освіти. Більшість керівників школи в Україні не були знайомі з надбаннями теорії західного менеджменту, зокрема освітнього, що можна розцінювати як суттєву прогалину в їх управлінській освіті. Це, у свою чергу, вплинуло на якість і глибину

управлінських процесів у всіх типах навчальних закладів. Серед напрямів у розвитку теорії управління освітою, які почали розвиватися як пріоритетні після 1991р., слід назвати управління якістю освіти, освітній моніторинг, інновації в освіті, освітні вимірювання, ІТ- технології в управлінні освітою, формування професійної компетентності керівників освіти тощо. Суттєвим залишається відставання від розвинених країн світу щодо практичного формування і теоретичного підкріплення державно-громадської системи управління освітою, децентралізації управління освітою, підготовки керівних кадрів на засадах компетентнісного підходу. В Україні до цього часу немає цілісної, теоретично обґрунтованої концепції управління освітою, що створює певний управлінський хаос як у теоретичних дослідженнях, так і в їх практичній реалізації в умовах глобалізації і мінливої ситуації в суспільстві. Більшість підходів щодо вдосконалення управління освітою, які висвітлені в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012 – 2021 роки, є декларативними і не мають комплексного характеру і ґрунтовного науково-теоретичного підкріплення. Функціонування та розвиток школи залежить від сукупності зовнішніх факторів прямого й опосередкованого впливу на заклад загальної середньої освіти. Передусім – це особливості соціально-економічного, політичного і культурного розвитку країни, зосереджені в системі освіти матеріально-фінансові, кадрові ресурси, культурний простір, в якому формуються особистість, тенденції розвитку освіти, рівень розвитку наук, що працюють на школу, система державного управління освітою, нормативно-правова база, що забезпечує функціонування школи. Вся ця сукупність постійно змінюваних зовнішніх умов під дією об'єктивно-суб'єктивних факторів трансформується.

Інноваційне управління в освіті – це сукупність прогнозів, рішень і дій щодо визначення й реалізації пріоритетних напрямів розвитку, що забезпечують досягнення місії та цілей закладів освіти. Управління – складний багатогранний процес, основу якого складають: готовність розпочати процес, визначення повноважень та місії, визначення цілей та завдань, розроблення й впровадження плану дій та моніторинг виконання. Успішна реалізація перерахованих дій-функцій, як показують теорія та практика, може забезпечити довгостроковий розвиток та покращити ефективність та продуктивність діяльності закладів освіти. У наш час управління ними стає важливим фактором успішної адаптації й розвитку, а також нагальною потребою складати довгострокові плани на перспективу.

Формування **моделі керівника** нового типу в світлі інноваційних змін усіх сфер людського життя, а особливо в освітянській галузі, вимагає обґрунтованого психолого-педагогічного підходу. Перш за все, мається на увазі *мотиваційно-цільовий* компонент підготовки до педагогічної управлінської діяльності, який визначається системою мотивів особистості керівника (соціальних, моральних, естетичних, пізнавальних, творчих, матеріальних) та наявністю головної мети фахової підготовки, готовності до впровадження інноваційного управління. *Когнітивний* компонент передбачає оволодіння системою знань, необхідних для ефективного та якісного управління. Процес реформування освіти передбачає оновлення навчальних програм у відповідності до нових знань, сучасних наукових досліджень, інноваційних теорій та концепцій управління, вітчизняного та зарубіжного досвіду у сфері освітнього менеджменту. *Операційно-діяльнісний* компонент відображає методіку оцінювання рівня знань майбутніх керівників освіти з урахуванням специфіки та сутності інноваційного управління, методіку дослідження сталих характеристик та функціональну грамотність сучасних фахівців. *Рефлексивно-оцінювальний* компонент передбачає здійснення оцінювання та самоаналізу фахової діяльності, виявлення причин відхилень в інноваційному управлінні, врахування завдань самореалізації керівника закладу освіти будь-якого рівня.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Марк Е. Генсон. Керування освітою та організаційна поведінка / Е. Марк ; пер. з англ. Х. Проців. – Л. : Літопис, 2002. – 384 с.
2. Мармаза О.І. Інноваційні підходи до управління навчальним закладом / О.І. Мармаза.-Х. : Основа, 2004.- 240с.
3. Оцінювання та вибір педагогічних інновацій: теоретично-прикладний аспект: наук.-метод. посіб. / за заг. ред. Л. Даниленко. – К.: Логос, 2001. – 185 с.
4. Столяренко О. В., Столяренко О. В. Ціннісне ставлення до людини в системі професійних цінностей майбутнього учителя / Столяренко О. В., Столяренко О. В.. Матеріали Інтернет-конф. «Особистісно-професійний розвиток майбутнього вчителя», ВДПУ ім. М. Коцюбинського, листопад 2018 р.

Столяренко Олена Вікторівна, доктор пед. наук, доц. кафедри педагогіки і професійної освіти ННІПППФВК ВДПУ ім. Михайла Коцюбинського, м. Вінниця, olena-best@ukr.net;

Макеєва Наталя Владиславівна, **Сполуденна Яна Артурівна** -

здобувачі магістерського рівня вищої освіти галузі знань: 07 Управління та адміністрування; 073 Менеджмент.Управління освітнім закладом (за типом),

Stoliarenko Olena Victorivna – Doctor of Pedagogy, Associate Professor at Pedagogics and Professional Education at Department at Vinnitsia State Pedagogical University named after M. Kotsiubynskyi. E-mail: olenabest@ukr.net
Makeeva Natalia Vladyslavivna, Spoludenna Yana Arturivna – Master's Degree Students on the specialties as 07 "Management and Administration"; 073 "Management of an Educational Establishments" at Vinnitsia State Pedagogical University named after M. Kotsiubynskyi.